

Het leven van PIETER VAN MELLO (ca. 1600-1667) in de familiebakermat 'het Schipken' in Schendelbeke

deel 1

Freddy DE CHOU

De families zijn het cement van een samenleving. Het is verwonderlijk dat in ons tijdschrift de familiekunde slechts sporadisch aan bod komt. Nochtans leert een familiegeschiedenis niet enkel de genealogie van een familie, maar ook hoe ze leefde en functioneerde in een stad of dorp. Met dit artikel over het leven van Pieter Van Mello hopen we de poort te openen tot de familiekunde. In het eerste deel maken we kennis met de genealogische staat van de familie Van Mello: hoe kreeg ze haar naam, waar kwam ze vandaan, welke familiebanden ontstonden er, welke netwerken onderhield ze? In het tweede deel zullen we handelen over haar economische positie: haar welvaart, haar maatschappelijk aanzien¹.

Er wonen momenteel in ons land 184 personen met de familienaam Van Mello. Het bijhorend kaartje op de website www.familienaam.be toont aan dat deze familie hoofdzakelijk voorkomt in Geraardsbergen en omstreken². Genealogisch onderzoek leert dat allen afstammen van eenzelfde echtpaar, dat zich begin zeventiende eeuw vestigde aan de brug in Schendelbeke op het (latere) 'Schipken'³.

Het chipken in Schendelbeke

Oorspronkelijk is deze locatie een eiland in de Dender, eigendom van de adellijke familie Van Schendelbeke. In de twaalfde eeuw staat op dit eiland een toren, die bewoond is door deze familie. De versterking maakt, samen met de nabije burcht in Nederboelare (oorspronkelijk

ook op een eiland), de mottes van Idegem (Rattenberg), Grimminge (waar later Beaupré komt) en Zandbergen-Denderwindeke (Dooriksberg) en de nieuwe stad Geraardsbergen, deel uit van de verdediging van de nieuwe oostelijke grens van Vlaanderen. In de dertiende eeuw verhuist de familie Van Schendelbeke naar het kasteel dat ze bouwen een paar honderd meter daarvandaan in de vallei. Het eiland wordt dan een leen van de heerlijkheid Schendelbeke. Die heerlijkheid wordt in het begin van de veertiende eeuw ten persoonlijke titel bezit van de baron van Boelare⁴. Bij de verwoesting van het kasteel van Schendelbeke in juni 1453 wordt ook de toren op het eiland in puin gelegd⁵. In 1473 houdt Filips, bastaard van Boelare, het niet-opbrengend eiland in leen.

Daarnaast is Jehan van Ruyschuere leenhouder van *une petite motte située à Schendelbeke em prez le pont*⁶. In de loop van de zestiende eeuw slipt de zuidelijke tak van de rivier dicht en is de buurt geen eiland meer. Het statuut leen blijft wel gedurende het hele *ancien régime* behouden. En weldra is er opnieuw sprake van bewoning. Op 10 augustus 1572 wordt, *ten huysse van pieter vander motten, tavernier ande brugghe tscendelbeke, inde gastcamere aldaer, tdoot lichaem van joos zoetens aangetroffen*. Het lijk van het slachtoffer, die dag onderzocht door de wetsdienaars, vertoont *eene wonde inde rechte zyde ... tusschen de cortte rebben duergaende, commende inde zware levere, causerende zoe de doot*⁷. Nochtans vinden we in de penningkohieren van 1571, 1572 en 1577 noch in Schendelbeke, noch in

1. Beschouw deze bijdrage ook als een soort inleiding tot de familiekunde. We vermelden met opzet in de voetnoten de vele gebruikte bronnen: de parochieregisters, de stads- en dorpsarchieven, de buitenpoortersboeken van Geraardsbergen, de pachtcontracten van de abdijen, de staten van goed. Deze bronnen zijn voor vele families ter beschikking en kunnen alleen maar aansporen tot onderzoek.
2. www.familienaam.be, toestand op 20 november 2013.
3. F. DE CHOU, *Genealogie van de familie Van Mello uit Schendelbeke*, onuitgegeven familiegeschiedenis.
4. P. TRIO, *Een nieuwe grondslag voor het onderzoek naar de middeleeuwse adellijke families Van Gavere – Van Liedekerke – Van Herzele*. Deel 1, in *Het Land van Aalst*, nr. 65, 2013, p. 60.
5. Over de verwoesting: O. DE LA MARCHE, *Mémoires*, Brussel, 1616, p. 391 e.v.; G. CAPIAU, *Beschouwingen over de rol van Schendelbeke tijdens de Bourgondische periode*, in *Het Land van Aalst*, nr. 23, 1971, p. 52-53.
6. F. DE CHOU, *12 historische hoeven uit Geraardsbergen. Het Schipken*, Geraardsbergen, 1986.

HET SCHIPKEN Ildefons Stocquart 1840
Olieverfop paneel – patrimonium stad Geraardsbergen.

Onkerzele een Pieter Vander Motten terug. Wel bezit Joos vanden Bručkene in Onkerzele *een huys mette camme* (brouwerij)⁸. Waarschijnlijk wordt hiermee 'het Schipken' bedoeld en is Joos vanden Bručkene de eigenaar en leenman en Pieter Vander Motten de gerantherberghier. We zijn in die mening gesterkt door het feit dat in 1624 Pieter Van Bručkene, zoon van Joos, eigenaar en leenhouder is van de woonst. Vermits in de *kastellenij Aalst*, waartoe Schendelbeke behoort, een leen altijd wordt toebedeeld aan de oudste mannelijke erfgenaam, is 'het Schipken' eerst in het bezit gebleven

van de familie Vanden Bručkene en daarna van 1626 tot 1812 van de aanverwante familie Van Mello⁹. De oudste vermelding van de benaming 'het Schip' vonden we terug in een verkoopakte van 1765: *eenen bodem van leene lanckx den riviere de dendere, groot 1 dachwant 25 roeden met het huijs daeropstaende, genaempt het Schip*¹⁰. De lijst van herbergen uit 1779¹¹ en de staat van goed van Joannes Van Mello in 1778 opge maakt, vermelden *eene herberge genaempt het Schip*¹². In 1835 is de herberg en hoeve eigendom van Anne-Ghislaine De Backer, weduwe van Pieter De Por-

temont. Bij akte van nalatenschap wordt op 8 juli 1848 de hoeve toebedeeld aan Melanie-Gislana De Wolf-De Portemont. Deze verkoopt op 18 december van hetzelfde jaar de hofstede en herberg aan Franciscus Van Liefferinge-Paeleman, herbergiers uit Schendelbeke. Door erfopvolging gaan de eigendomsrechten in 1907 over naar Philoģeen Van Liefferinge-Vanden Bossche en in 1964 naar Albinus Van Liefferinge-Carion. Ten slotte wordt 't Schipken op 26 maart 1979 verkocht aan het Commissariaat-Generaal voor Toerisme, nu Vlaamse Gemeenschap, die er door de vzw De Gavers een jeugdherberg laat uitbaten¹³.

Oorsprong en betekenis van de familienaam Van Mello

De oudste drager van de familienaam die we in de Nederlanden terugvinden is **Reynold DE MELLO**, die getrouwd is met Gertrude (+ na 1239), de dochter van Jan I, heer van Nesle, Falvy en La H erelle, kastelein van Brugge (1179-1196) en van Elisabeth van Cysoing¹⁴. Reynold behoort tot de adellijke familie 'De Mello', bezitters van de heerlijkheid Mello,  en van de belangrijkste uit de streek van Beauvais¹⁵. Volgens sommige historici zou het huis 'De Mello' afstammen van Karel De Grote. Anderen laten het geslacht slechts opklimmen tot Dreux I De Mello, broer van Martin De Mello, kanunnik van Notre-Dame-de-Paris, die er in 1103 het kapittel Mello sticht. Verschillende

7. G. VAN HERREWEGHEN, *Oude Rechtsgeploģheden in het Boelaarse*, in *Het Land van Aalst*, nr. 14, 1962, p.232.

8. F. DE CHOU, *De penningkohieren als genealogische bron*, uitgave verhandeling in voorbereiding.

9. *Costumen van de twee steden ende lande van Aelst, by haerlieder Hoogheden gedecreteert den 12. Mey 1618, ende in desen druck van vele Decreten en Reglementen verrykt*, Gent, 1771, rubrica XXII, artikel I, p. 83: 'Alle gestruyckte Leenen, mediatelick, ofte immediatelick, sorterende ten Graeflickten Leenhove ten Steene t'Aelst, versterven ende succederen op den oudsten naesten hoir, altyt den hoir marle wesende geprefereert voor femelle, in gelycken grade van successie'; zie eveneens TH. DE LIMBOURG-STIRUM, *Coutumes des pays et comté de Flandre, Coutumes des deux villes et pays d'Alost (Alost et Grammont)*, Brussel, 1878, p. 430.

10. RAG (Rijksarchief Gent), Baronie Boelare, wettelijke passeringen, register 355, f  255, akte van 26 maart 1765.

11. F. DE CHOU, *Dorpsherbergen in 1779 in de deelgemeenten van het huidige Geraardsbergen*, in *Het Land van Aalst*, nr. 42, 1990, p. 119: 'eene herberge genaempt het Schip'; SAA (Stadsarchief Aalst), Archief van het Land van Aalst, nr. 1920.

12. RAG, Baronie Boelare, register 479, staat nr. 21; RAK (Rijksarchief Kortrijk), microfilms Ronse, nr. BB 495.

13. We zullen in deze bijdrage gedurende de hele periode de naam 'het Schipken' (tussen aanhalingstekens) gebruiken om het leen met grond en woning aan te duiden.

14. E. WARLOP, *The Flemisch Nobility before 1300*, Kortrijk, 1975, p. 720, nr. 40 Bruges-Castellanus.

15. De stad Mello ligt in het departement Oise, ten noordoosten van Parijs.

'De Mello's' nemen deel aan de kruistochten. Dreux IV begeleidt de Franse koning Philippe August naar het oosten en wordt hiervoor begunstigd met de hoge titel van konstabel (legermaarschalk) van Frankrijk.

Het geslacht 'De Mello' is verwant met de adellijke families *D'Argies*, *Aumont*, *Châtillon*, *Latremoille*, *Savoie*, *Ventadour*, e.a.¹⁶.

Uit Mello is eveneens afkomstig Guillaume Karle of Cale, de leider van de grote boerenopstand in Picardië in 1358. De latere geschiedschrijvers geven over die opstand vage berichten over ernstige gruweldaden bedreven door de 'Jacques' (bijnaam van de opstandige boeren). Nochtans zijn in het geheel slechts dertig adellijke slachtoffers gekend. De opstand is meer plundering dan doodslag. Navarra, de aanvoerder van de koninklijke strijdkrachten, neemt bij een onderhoud Karle verraderlijk gevangen. De verzamelde zesduizend boeren, beroofd van hun leider, verliezen hierna de veldslag tegen de koninklijke troepen¹⁷. De boeren worden vermoord en Karle wordt onthoofd. Op een afschuwelijke manier neemt de adel dan wraak. Totaal onschuldige vrouwen, kinderen, priesters, religieuzen worden opgehangen. Naar verluidt zijn er meer dan

twintigduizend slachtoffers gevallen en ontvluchten zeer vele boeren de streek¹⁸.

In de omgeving van Geraardsbergen wordt de naam 'Mello' voor het eerst vermeld in het Herne-gewoud¹⁹. *Het cijnsboek van 1339* vermeldt er de naam 'Jehans le bost de mellingloe'. Verder komen in 'Het vrijgoed (vanaf 1497)' de namen en bezittingen van de volgende eigenaars voor:

*Jehan de Melloe, Gillis de Melloe, Woutre de Melloe, la veuve de Jehan van melloe, Jean van Melloe, fils de Gillis en Casen de Melloe*²⁰. Deze Casen de Melloe is met een eigendom van 8 bunder en 50 roeden (9 ha) verdeeld over tien percelen één van de bijzonderste bezitters van vrijgoed²¹.

In zijn *Toponymie van Herne* haalt Richard Billiet onder *Mellelo(veld) - Mello(veld)* het volgende aan: 1350, 1350, 1598, item in *campo de melleloe* versus *folenzeles*; ca. 1423, *waltero de mellinlous* (?); ca. 1439, de *melleloecoutere*; 1466-1514/26, le fief de le melloe ... *es poroces de follezelles herines thollebecq*; 1480/1506, *la vesue jehan de mello*; 1502, 1508, *jehan de mellelo*; 1502, 1602, *le mellevelt*; 1604, *le mellevelt*; 1604/1608, *tmelloeblocq*²². Volgens Billiet moet de plaatsnaam Mello gelegen zijn in Herne op de grens met Tollembeek en Vollezele.

In 1475 is in Tollembeek *Melloe* een achterleen afhankelijk van het leenhof van Edingen²³. Verder worden er nog vermeld de nog bestaande plaatsnaam *Mello* en de verdwenen plaatsnamen *Hof te Mello* (in 1793) en het *Melloestraetken* (in 1575). Dit laatste is waarschijnlijk te identificeren met de huidige *Meloketse* in de Hollestraat in Tollembeek²⁴. Uit voorgaande gegevens kunnen we besluiten dat het leen *Mello* bestond uit een hoeve in Tollembeek en gronden in meerdere percelen in Herne, Tollembeek en Vollezele.

Als verklaring voor het eerste bestanddeel van het toponiem *Mello* verwijst Richard Billiet naar de plantnaam 'melde', een kruidachtig gewas uit de familie van de ganzevoetachtigen en waarvan de tuinmelde als groente gekweekt wordt. Bernard Roobaert vindt die verklaring niet overtuigend²⁵. Hij verwijst hiervoor naar de bij Billiet niet vermelde vorm 'Mellingloe' uit 1339. Hij citeert bovendien Maurits Gyseling, die ergens in de Pas-de-Calais een *Mellingasele* vermeldt uit 857 en die plaatsnaam verklaart als *Mellinga-sali* of *maison des gens de Mello*²⁶. B. Roobaert stelt zich de vraag: zou Melling-loe ook op een Frankische Mello-naam slaan? Het toponiem zou dan 'het gerooid bos van de lieden van Mello' betekenen. Wij stellen echter de vraag of er

16. Mijn bijzondere dank aan César (†) en Henri (†) Van Mello uit Deux-Acren voor de informatie over de stad Mello en het adellijke geslacht de Mello.

17. B. H. SLICHTER VAN BATH, *De agrarische geschiedenis van West-Europa 500-1850*, Utrecht/Antwerpen, 1960, p. 212-213.

18. Meer hierover in B. TUCHMAN, *De waanzinnige 14de eeuw (A distant mirror)*, Amsterdam/Brussel, 1980, p. 207-213.

19. Herne-gewoud omvatte de dorpen Herne, Tollembeek en Sint-Pieters-Kapelle. Evenals Kestergewoud (Kester, Herfelingen, Oetingen) was Herne-gewoud een zeer oude rechtsheerlijkheid in het Land van Edingen, afhankelijk van het Sint-Waltrudiskapittel in Bergen.

20. J. VERBESSELT, *De verdeling en rechtstoestand van de gronden in het Herne-gewoud in de 14de en 15de eeuw*, in *Eigen Schoon en de Brabander*, LVII, 1974, p. 177-202, 330-348, 464-476, LVIII, 1975, p. 187-196, 337-350, LIX, 1976, p. 30-49, 198-211, 457-472, LX, 1977, p. 83-107.

21. In het Herne-gewoud is 1 journal = 1 dagwand = 100 roeden = 27 a 81,50 ca en 1 bunder = 4 dagwand = 1 ha 11 a 26 ca.

22. R. BILLIET, *Toponymie van Herne*, in *Het Oude Land van Edingen en Omliggende*, jaargang XII, nr. 1, 1984, p. 44, nr. 656. 23.

M. PEREMANS, *Thollembek. Landkunde Geschiedenis Volkskunde, Brabantse Folklore VI nrs. 31-32*, Brussel, 1926, p. 72. Hij citeert hiervoor J. DE ST. GÉNOIS, *Droits primitifs des anciennes terres et seigneuries du pays et comté de Hainaut*, Parijs, 1782, tome II.

24. GAG(Gemeentearchief Galmaarden), kadastraal plan Tollembeek, sectie B. In de atlas van de buurtwegen heet de weg Correbeekweg (voetweg 59), zo genoemd naar het hof te Correbeek op de hoek met de Hollestraat.

25. B. ROOBAERT, *Aanvullingen bij de 'Toponymie van Herne*, in *Het Oude Land van Edingen en Omliggende*, jg. XII, nr. 1, 1984, p. 44.

26. M. GYSSELING, *Toponymisch Woordenboek van België, Nederland, Luxemburg, Noord-Frankrijk en West-Duitsland voor 1226*, Belgisch Interuniversitair Centrum voor Neerlandistiek, 1960, p. 340.

niet eerder moet gedacht worden aan het Middelnederlandse *melde* < *mildja*, *mild* of aan het Keltische hydroniem *Melina* < Oudgermaans *Melinja*: 'de gele' of aan het Germaanse *Milipa*: 'honing' > 'honingkleurig'²⁷.

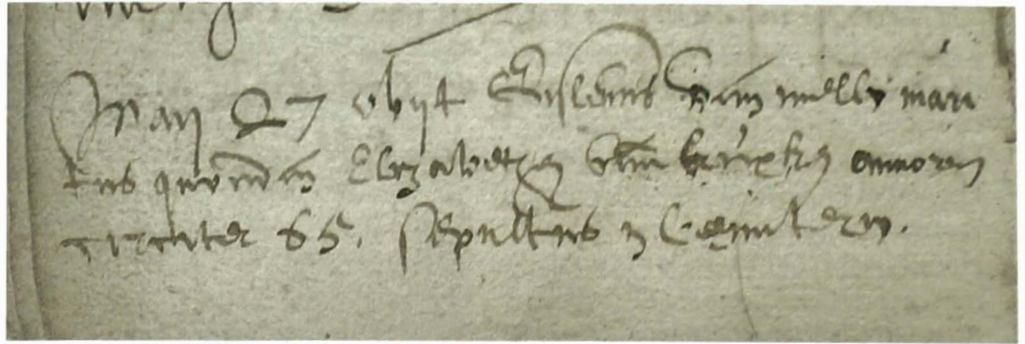
Het tweede bestanddeel *lo* is afgeleid van het Germaanse *lauha*: 'bosje op hoge zandgrond'. De plaatsnaam in Herne situeert zich aan de rand van de Schibbeek, ter hoogte van het Zandveld. De betekenis zou dus kunnen zijn: 'bosje op hoge (gele of honingkleurige) zandgrond'.

Besluit

De familienaam **Van Mello** verwijst duidelijk naar een plaatsnaam Mello. Zijn de huidige Van Mello's afstammelingen van het oude adellijke huis 'de Mello'? Waarschijnlijk niet!

De familie stamt wellicht ook niet af van gevluchte boeren uit de streek van het Franse Mello, alhoewel Guillaume, Ghislain, Gislenus, de voornaam van de beruchte boerenleider, een geliefkoosde voornaam is in de familie. Het bestaan van een 'Jehans le bost de mellingloe' in 1339 en een 'campo de melleloe' in 1350, dus voor het tijdstip van de opstand (1358), sluit ook die mogelijkheid uit.

Meer dan waarschijnlijk mogen we voor de oorsprong van het geslacht dan ook verwijzen naar de plaatsnamen Mello in Herne en in Tollembeek. In de veertiende en vijftiende eeuw is de familie de/van Melloe in het Hernegewoud duidelijk aanwezig. Sommige leden o.a. Casen van Melloe hebben er een middelgroot landbouwbedrijf. Vanuit de Markevallei heeft een tak van de familie zich reeds in de loop van de veertiende eeuw

Overlijdensakte van Gislenus Van Mello

Op 27 mei (1632) is gestorven Gislenus Van Mello, eertijds echtgenoot van Elisabeth Van(den) Bruxken, ongeveer 65 jaar, begraven op het kerkhof.

verplaatst naar de Dendervallei tussen Geraardsbergen en Ninove.

Genealogische staat

Pieter VAN MELLO x Margriete HAU(W)STRAETE

De stamvader van alle huidige Van Mello's komt uit Schendelbeke en heet **Pieter**²⁸. Hij is een zoon van Gislenus Van Mello. Zijn afstamming in Idegem en Schendelbeke kunnen we als volgt schetsen²⁹.

De stamouders van Pieter Van Mello³⁰

S. 1. Pieter VAN MELLO

Vermeld in Idegem in 1507, 1509 en 1510. Gestorven vóór 1520.

S. 2. Jan VAN MELLO

Vermeld in Idegem in 1526, 1529, 1537 en 1549. Hij heeft waarschijnlijk volgende kinderen:

1. Jan. Vermeld in 1549, 1565, 1568, 1571, 1572 en 1577. Schepen van Idegem in 1568.
2. Gheleyn (zie S. 3).
3. Lieven. Vermeld in 1550 en 1554. Gestorven ca. 1558. Hij is getrouwd

met Cathelijne VAN DEN BROUCKE, die als weduwe vermeld wordt in 1558 en 1577.

4. Barbara. Zij trouwt met Baltazar VAN YDEGHEM, zoon van Jan. Ze worden buitenpoorters van Geraardsbergen in 1590³¹.

5. Judoca (Josyne). Zij trouwt met Adriaan ROELOFS, chirurgijn in Geraardsbergen. Ze sterven allebei in Geraardsbergen ca. 1568.

S. 3. Gheleyn VAN MELLO

Vermeld in Idegem in 1558, 1571, 1572, 1577 en 1599. Gestorven ca. 1600.

Kinderen:

1. Gislenus → stamvader van de **Schendelbeekse tak** en van alle huidige Van Mello's (zie S.4).
2. Huybrecht (Hubertus) → stamvader van de zeventiende eeuwse (uitgestorven) **Idegemse tak**. Hij trouwt met Lievijne DE BOCK, dochter van Jaspert. Ze worden buitenpoorters van Geraardsbergen in 1600³².
3. Daniël. Vermeld in 1617.
4. Elisabeth. Zij trouwt met Adriaan DE WOLF, zoon van Raessen. Ze worden buitenpoorters van Geraardsbergen in 1600³³.

27. M. GYSSELING, *Toponymisch Woordenboek...*, p. 382-383.

28. Pieter Van Mello is één van mijn 2.048 stamgrootvaders (elfde generatie).

29. F. DE CHOU, *Genealogie van de familie Van Mello uit Schendelbeke, Verspreiding van de familie vóór 1600*, (onuitgegeven).

30. Alle familienamen hebben we volgens de thans gebruikelijke schrijfwijze met hoofdletters geschreven.

31. RAG, OGA (Oud Gemeentelijk Archief) Ger, register 93, f° 299 r°; RAK, microfilm BLGM 2B 1005.

32. RAG, OGA Ger, register 93, f° 299 v°; RAK, microfilm BLGM 2B 1005.

33. RAG, OGA Ger, register 93, f° 299 v°; RAK, microfilm BLGM 2B 1005.

Gheleyn Van Mellue fs. Gheleyns ende Lysbette Van Brucxkene fa. Pieters.
Present Partz ende Bane (Adriaen De Partz en Pieter De Baene), schepenen, metgaders
Dhennys (Jheroon Dhennys), camerbode, den 2 juny 1620.

Inschrijving in het register van de buitenpoorters van Geraardsbergen – Schendelbeke Gheleyn Van Mellue fs. Gheleyns ende Lysbette Van Brucxkene fa. Pieters. Present Partz ende Bane (Adriaen De Partz en Pieter De Baene), schepenen, metgaders Dhennys (Jheroon Dhennys), camerbode, den 2 juny 1620.

S.4. Gislenus VAN MELLO x Elisabeth VAN (DEN) BRUXKENE

Op het ogenblik van zijn overlijden in Schendelbeke op 27 mei 1632 is Gislenus Van Mello ongeveer 65 jaar³⁴. Hij is dus ca. 1567 in Idegem geboren. Hij belandt in Schendelbeke door zijn huwelijk met Elisabeth Van(den) Bruxkene. Zij is de dochter van Pieter en van Maria Van Yperzele en de kleindochter van Joos Van Bruxkene, taverniers en bierbrouwers aan de brug in Schendelbeke³⁵. Elisabeth sterft in Schendelbeke op 14 juni 1630 'annorum circiter 60'. Zij is dus

geboren omstreeks 1570.

Veel gegevens over de sociale status van deze stamouders zijn ons bij gebrek aan Schendelbeekse bronnen niet gekend. Alleen het register van de 'ommestellingen' (belastingen) leert dat in 1625 Gheleyn (lees Gislenus) Van Mello wordt belast op acht bunder land³⁶. Het bezit van een tiental hectaren grond laat veronderstellen dat hij uitbater is van een middelgroot landbouwbedrijf met een koppel trekpaarden en enkele koeien³⁷. Het gezin laat zich in Geraardsbergen inschrijven als buitenpoorters op

2 juni 1620³⁸. Ook dit wijst op een zekere standing³⁹.

Van het gezin Gislenus Van Mello – Elisabeth Van(den) Bruxkene bereiken vijf kinderen de volwassen leeftijd van vijftientig jaar.

1. Pieter (zie verder het gezin Van Mello-Hauwstraete).

2. Elisabeth, is gestorven in Schendelbeke op 11 oktober 1669 op 66-jarige leeftijd. Zij trouwt op 18 november 1628 met Joannes (Jan) NUTTINCK, zoon van Andries, met wie ze vijf kinderen heeft: Elisabeth (° 20 december 1628, meter grootmoeder Elisabeth Van Bruxkene), Margareta (° 9 januari 1631, peter grootvader Gislenus Van Mello en meter tante Magriete Hauwstraete), Catharina (° 18 oktober 1633), Adrianus (° 24 april 1636, peter nonkel Adriaan Van Mello) en Petrus (° 13 juli 1638, peter nonkel Petrus Van Mello). Jan en Elisabeth worden buitenpoorters van Geraardsbergen op 17 juli 1643⁴⁰.

3. Adriaan. Hij sterft op 40-jarige leeftijd in Schendelbeke op 20

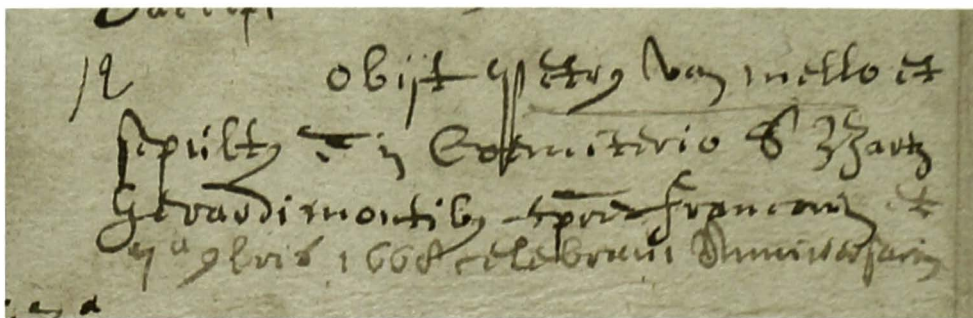
34. Alle data zonder plaatsvermelding wijzen naar Schendelbeke. Voor de genealogische gegevens verwijzen naar het Rijksarchief Gent, Parochieregisters Schendelbeke (5 registers) of Rijksarchief Kortrijk, digitale versie. Deze gegevens kunnen thans ook opgezocht worden via de website www.search.arch.be. Mijn bijzondere dank aan Marcel Cock voor de hulp bij de correcte vertaling uit het Latijn.
35. SAG, Penningkohieren, reeks 28 – 28 bis, nr. 76/319. In 1571/72/77 is Joos Van Den Bruxkene eigenaar van een huis met 'camme' (brouwerij) in Onkerzele (Schendelbeke). Het echtpaar Pieter Van (den) Bruxkene – Maria Van Ypersele neemt later de hoeve met brouwerij over. Pieter, zoon Joos, wordt buitenpoorter van Geraardsbergen ca. 1595 (RAG, OGA Ger, register 93, f° 211 r°).
36. RAG, OGA Ger, register 1915. In het Land van Aalst zijn volgende oppervlaktematen van kracht : 1 bunder = 4 dagwanden = 400 roeden = 1 ha 22 a 98 ca 25 dm² ; 1 roede = 30,7456 m² ; 1 oud bunder = 350 roeden = 1 ha 7 a 68 ca ; 1 lijn = 25 roeden = 7 a 68 ca 64 m².
37. Over bedrijfsstructuren: F. DE CHOU, *De penningkohieren als sociaal-economische bron, Geraardsbergen omstreeks 1571*, in *De Heemschutter*, 2002, (185), p. 7-20, (186), p. 7-21, 2003, (187), p. 9-16, (188), p. 9-28.
38. RAG, OGA Ger, register 93, f° 212 r°, RAK, microfilm BLGM 2B 1005.
39. Voor het buitenpoorterschap: TH. DE LIMBOURG-STIRUM, *Coutumes des pays et comté de Flandre, Coutumes des deux villes et pays d'Alost (Alost et Grammont)*, Brussel, 1878, p. 22 en volgende: 'Buytenpoorters ofte foraine vande stede van Gheeraertsberghe worden alle de ghone die hemlieden presenteren voor de wet, ten stadhuysse aldaer, verclaerende dat zy aldaer gecommen zyn om poorters te worden, doende den eedt van ghetrouwicheit, laetende haerlieden naemen upscryven ten registre danof gehouden; ende zyn jaerlicx schuldich te betaelen voor Baefmisse zeven grooten, ende laetende Baefmisse overstrycken acht grooten, tot proffyte vande zelve stede'. Het buitenpoorterschap kostte behoorlijk veel en was enkel interessant voor lieden met een bepaald vermogen. Buitenpoorters genoten immers van dezelfde voorrechten als poorters. De twee bijzonderste voorrechten waren: het ontsnappen aan het *beste cateil* of het recht van de lokale heer op het waardevolste stuk in een sterfhuis én de mogelijkheid om in een rechtzaak beroep te doen op de (onpartijdiger) rechtspraak van de stad en niet deze van de (geïnteresseerde) plaatselijke heer of schepenbank. Meer informatie in M. CORNELIS, *Buitenpoortersboeken van Geraardsbergen*, in *Het Land van Aalst*, 1965, deel 1, p. XIII-XIV; R. LIEVENS, *Buitenpoorters van Geraardsbergen 1590-1640*, Haaltert, 1991; voor de buitenpoorters van Schendelbeke: A. LAFORT, *Parochies Schendelbeke, Vloerzegem en (deel van) Idegem, Staten van Goed 1588-1796, Bijlage Buitenpoortelij*, Ronse, 2004.
40. RAG, OGA Ger, register 94, f° 216 r°, RAK, microfilm BLGM 2B 1006.

februari 1642. Waarschijnlijk is hij ongetrouwd gebleven. Volgens de ommestellingen van 1639 heeft hij een bedrijf van bijna negen hectare (6 bunder 3 dagwand 65 roeden). Adriaan Van Mello, zoon van Gislain, wordt buitenpoorter van Geraardsbergen op 10 september 1638⁴¹.

4. Gheeraert. Hij trouwt met Catharina LUYCKX, dochter van Pieter. Het echtpaar wordt op 26 april 1638 buitenpoorters van Geraardsbergen⁴². In 1639 neemt hij in *loyale pachte van vrouwe Joanna Pevinage, prieuse van Onser Lieven Vrouwen Hospitale binnen Gheeraertsberghe* diverse percelen land in Schendelbeke, nl. een bunder *aende Kele*, een half bunder *aenden Rooden Driesch* en vijf dagwand bij *Trijpe*⁴³. In 1640 komt daarbij nog vijf dagwand *aenden Verbranden Staeck*, vier dagwand *inde Kele*, en twee dagwand negentwintig roeden *opden Oyaertsnest*⁴⁴. Gheeraert sterft in Geraardsbergen op 18 april 1663.

5. Gislenuus (Guillijn), gedoopt in Schendelbeke op 18 maart 1614 en er gestorven op 17 april 1660. Hij wordt eveneens buitenpoorter van Geraardsbergen op 2 mei 1642⁴⁵. Na het *afscheden* (overlijden) van zijn broer Gheeraert neemt hij in 1652 zijn pachten van het hospitaal over. In 1659 zal Pieter Van Mello, zoon van zijn broer Pieter, op zijn beurt een deel van deze pacht overnemen.

Het is opmerkelijk dat alle volwassen nakomelingen van het gezin Van Mello - Van (den) Bruxkene buitenpoorters van Geraardsbergen worden. Als pachters onderhou-

Overlijdensakte van Peter Van Mello

Op 12 (oktober 1667) is gestorven Petrus Van Mello en begraven op het kerkhof van Sint-Bartholomeus in Geraardsbergen in de tijd van de Fransen, en op 7 november 1668 hield ik zijn jaargetijde.

den ze ook een zeer goede relatie met het hospitaal aldaar. Ze zetten hiermee een traditie verder die al begint in 1526 in Idegem bij Jan Van Mello (S. 2)⁴⁶.

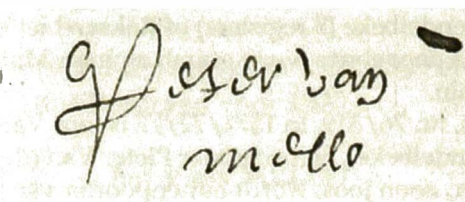
Het gezin Van Mello - Hauwstraete

Pieter (ook Peter) VAN MELLO, zoon van Gislenuus en van Elisabeth Van (den) Bruxkene, sterft in Schendelbeke op 12 oktober 1667. Wegens de aanwezigheid van Franse troepen in het dorp vindt de begrafenis plaats op het kerkhof van Sint-Bartholomeus in Ge-

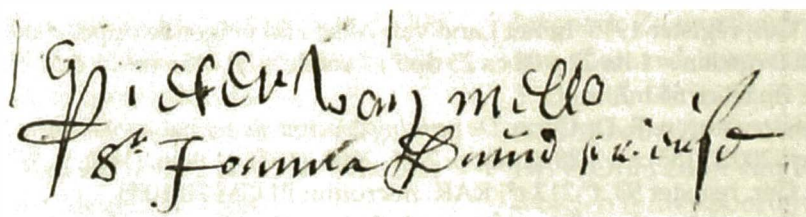
raardsbergen.

Pieter Van Mello is landbouwer en brouwer op 'het Schipken'. Hij is schepen van Schendelbeke in de periode 1642-1664.

Hij trouwt in Hemelveerdegem op 19 juli 1625 met **Margareta (Margriete) HAU(W)STRAETE,** dochter van Adriaan en van Judoca (Jooseyne) Versaren (ook Van (der) Saeren). Zij sterft in Schendelbeke op 19 november 1667. 's Anderendaags wordt ze er op het kerkhof begraven zonder lijkdienst. Deze gaat pas drie weken later door op

Handtekens van Pieter (Peter) Van Mello (onderaan handteken van sr Joanna David - prieuse)

41. RAG, OGA Ger, register 93, f° 387 r°, RAK, microfilm BLGM 2B 1006.

42. *Ibidem*.

43. RAG, Hospitaal Ger, register nr. 146a, f° 58.

44. RAG, Hospitaal Ger, register nr. 146bis, f° 58.

45. RAG, OGA Ger, register 94, f° 216 r°, RAK, microfilm BLGM 2B 1006.

46. RAG, Hospitaal Ge, nr. 82, "ontfaen van Jan Van Mello, Pieter Stockman en Jan De Praen van 2 bundre Bosch op de Raspaille ghehouden te bamisse XXVI 60 pond vande bundre es 120 pp; RAG, Hospitaal Ger, nrs. 84, 83bis, 84bis, 86, 87 en 88, "ontfaen van Jan Van Mello van de jaere en kers(avond) XVC XXX over sijne Ite pacht van neghen jaeren 126 pp" en "... van de jaere 37 leste pacht van 9 jaeren 126 pp".

In het Land van Aalst zijn volgende munteenheden in gebruik: 1 pond parisis (pp) = 20 stuivers (s); 1 stuiver (s) = 12 denieren of penningen (d); 1 gulden (g) = 2 pp; 1 pond grootte (p.gr) = 12 pp.

13 december.
Beide echtelingen worden buitenpoorters van Geraardsbergen op 16 april 1632⁴⁷.

Van Mello aan vaderszijde en haar grootmoeder Judoca Versaren aan moederszijde. Deze geeft ook de voornaam aan het meisje.

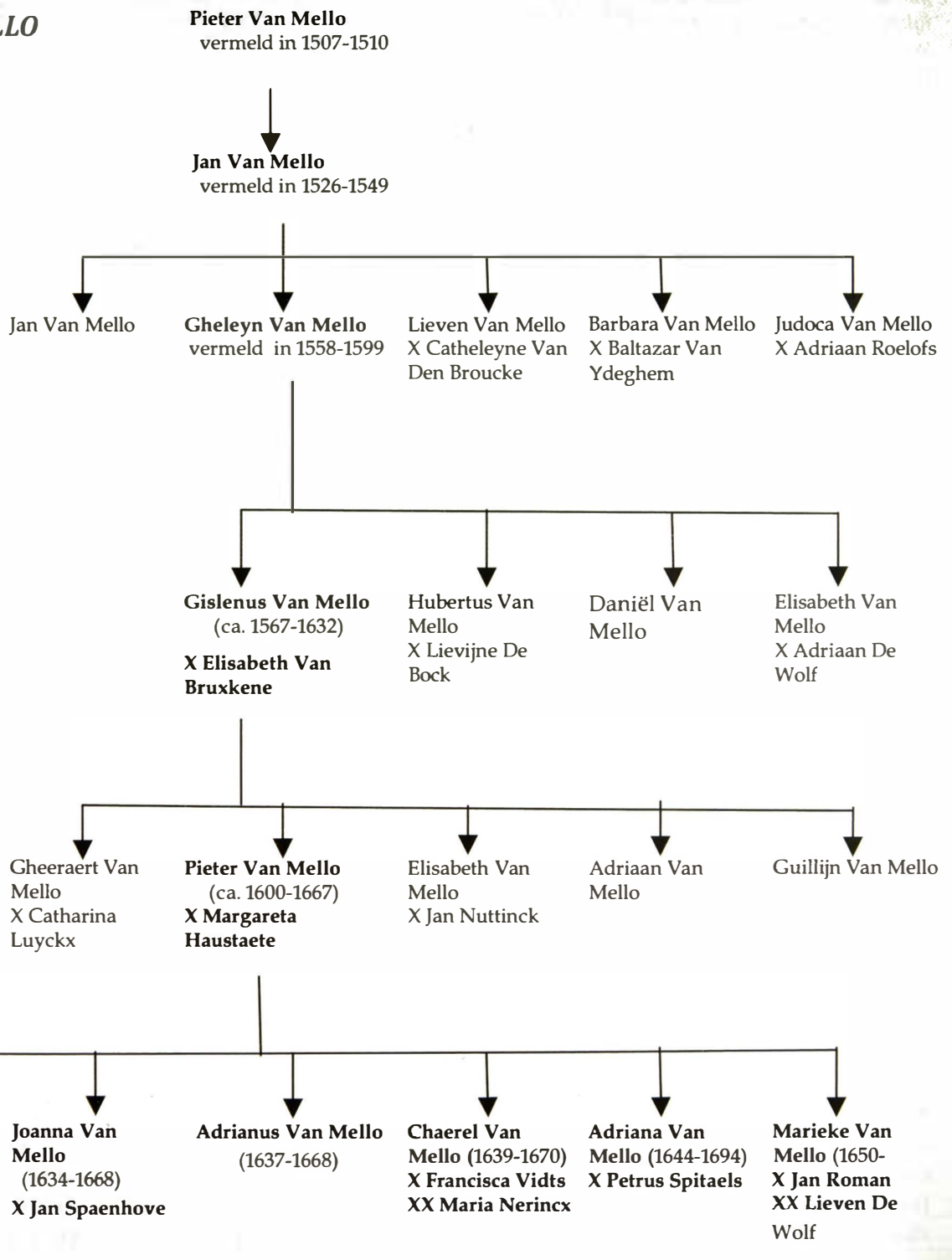
Schendelbeke op 25-jarige leeftijd op 28 juni 1653 met de 19-jarige Petronella DE BEER, dochter van Nicolaus en van Joanna De Wandel. Zij is gedoopt in Schendelbeke op 10 januari 1634 en gestorven in Idegem op 27 november 1656. Ze hebben twee kinderen: Pieter, gedoopt in Schendelbeke op 27 september 1653 en kort daarna gestorven (dooppeter en -meter zijn

Kinderen uit hun huwelijk:

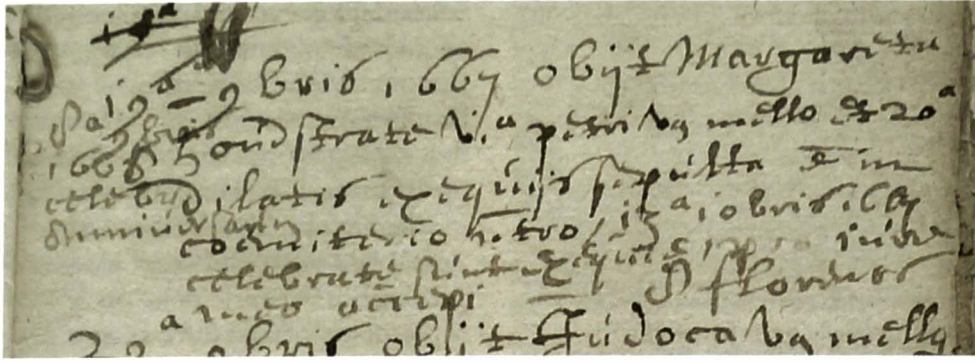
1. Judoca, gedoopt in Schendelbeke op 21 juli 1626 en er drie dagen later gestorven. Zoals de traditie dat wilt worden dooppeter en -meter haar grootvader Gislenus

2. Petrus (Pieter), gedoopt in Schendelbeke op 8 augustus 1627 en er gestorven op 54-jarige leeftijd op 16 november 1681. Zijn doopmeter is grootmoeder Elisabeth Van Bruxkene . Hij trouwt in

Stamboom familie VAN MELLO

47. RAG, OGA Ger, register 93, f° 337 r°; RAK, microfilm BLGM 2B 1006.

Overlijdensakte van Margareta Hauwstraete Op 19 november 1667 is gestorven Margareta Houdstrate, weduwe van Petrus Van Mello, en op 20 (november) met uitgestelde lijkdiens begraven op ons kerkhof. Op 13 december 1667 werd haar lijkdiens gehouden. Voor mijn recht ontving ik acht gulden.
(In de marge) Op 8 november 1668 hield ik haar jaargetijde.)

de grootouders Nicolaus De Beer en Magriete Hauwstraete) en Petrus (Pieterken), geboren in Idegem op 6 december 1654 (peter is grootvader Pieter Van Mello) en gestorven ca. 1670. Pieter Van Mello hertrouwt in Idegem op 26 juli 1659 met Geerdynne (Gerarda) DE VROEDE. Zij sterft in Schendelbeke op 22 november 1678. Kinderen uit dit tweede huwelijk: Jacoba, gedoopt in Idegem op 28 mei 1659 en er gestorven op 5 oktober 1664; Maria, gedoopt ca. 1662 en gestorven in Geraardsbergen op 27 september 1728; Anna, gestorven in Schendelbeke op 12 november 1667; Carolus, gedoopt in Schendelbeke op 27 maart 1665 (peter nonkel Chaerel Van Mello) en er gestorven op 6 november 1667 en Gislenus (Gislijn), gedoopt in Schendelbeke op 22 maart 1667 (peter nonkel Ghislain Van Mello). Pieter Van Mello, zoon van Pieter, wordt buitenpoorter van Geraardsbergen op 13 maart 1656⁴⁸. Hij is landbouwer in Schendelbeke en Idegem. Na de dood van zijn ouders neemt hij het leen en de boerderij 'het Schipken' over.

3. Gislenus (Ghislain), gedoopt in Schendelbeke op 8 november 1629. Zijn peter en meter zijn grootvader Gislenus Van Mello en grootmoeder Judoca Versaren. Hij sterft in Geraardsbergen op 67-jarige leeftijd op

20 juni 1697. Hij is eerst landbouwer in de Ganzestraat en na de dood van zijn broer vanaf 1684 op 'het Schipken'. Ghislain is schepen van Schendelbeke in 1678 en in 1685-1697. Hij trouwt in Schendelbeke op 21-jarige leeftijd op 3 juni 1651 met de 30-jarige weduwe Adriana DROESBEKE, dochter van Cornelis en van Francisca Timmermans (De Temmerman), gedoopt in Deftinge op 3 januari 1621 en gestorven in Schendelbeke op 5 augustus 1685. Cornelis Droesbeke, zoon van Christoffel en kleinzoon van Ossemaart, is net als zijn vader en grootvader erfmeier van Deftinge. Ghislain Van Mello en Adriana Droesbeke worden op 12 januari 1652 buitenpoorters van Geraardsbergen⁴⁹. Kinderen uit hun huwelijk: Gislenus, gedoopt in Schendelbeke op 15 mei 1652. Zijn dooppeter en -meter zijn de grootouders Pieter Van Mello en Francisca Timmermans; Joanna, gedoopt in Schendelbeke op 2 juni 1653 en gestorven in Galmaarden op 17 maart 1711; Elisabeth, gedoopt in Schendelbeke op 25 januari 1656 (meter oma Magriete Hauwstraete) en er gestorven op 8 april 1736; Maria, gedoopt in Schendelbeke op 14 juli 1659 en er gestorven op 29 april 1668 en Petronella, gedoopt in Schendelbeke op 17 december 1662 (peter nonkel Pieter Van Mello) en er gestorven op 29 april 1668.

Ghislain Van Mello hertrouwt enkele maanden na het overlijden van zijn eerste echtgenote met zijn meer dan dertig jaar jongere dienstmeid Elisabeth VAN (H)ELSUWE, dochter van Adriaan en van Livina Carijn, gedoopt in Sint-Maria-Oudenhove op 5 februari 1664 en gestorven in Schendelbeke op 8 april 1733. Kinderen uit dit tweede huwelijk: Jacobus, gedoopt in Schendelbeke op 21 november 1686 en gestorven in Ghoy op 21 december 1723; Adrianus (Adriaan), gedoopt in Schendelbeke op 1 april 1691 en er gestorven op 4 maart 1756 en Joannes Franciscus (Joannes Baptist), gedoopt in Geraardsbergen op 16 september 1693 en gestorven in Schendelbeke op 10 mei 1714.

4. Elisabeth, gedoopt in Schendelbeke op 25 juli 1632.

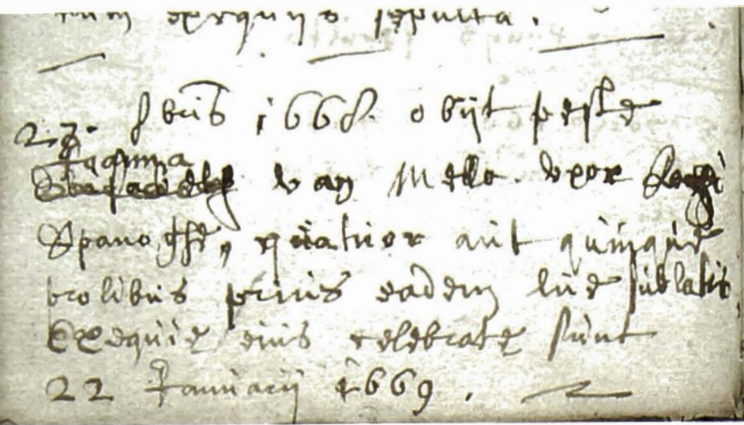
5. Joanna, gedoopt in Schendelbeke op 20 december 1634. Haar peter is nonkel Gheeraert Van Mello. Ze trouwt met Jan SPAENHOVE (Spanoghe). Het echtpaar heeft in Geraardsbergen zes kinderen: Pieter (° 7 augustus 1657, peter is grootvader Pieter Van Mello), Elisabeth (° 7 september 1658), Georgia (° 19 augustus 1661, peter is nonkel Ghislain Van Mello), Maria Anna (° 3 januari 1664), Joanna (° 8 juli 1665) en Adriana (° 29 oktober 1666). Joanna Van Mello sterft aan de pest in Geraardsbergen op 27 oktober 1668. Eerder sterven ook vier of vijf van haar kinderen door dezelfde ziekte. In de ontredderde omstandigheden gebeurt de lijkdiens pas drie maanden later!

6. Judoca (Elisabeth?), gestorven in Schendelbeke op 29 november 1667.

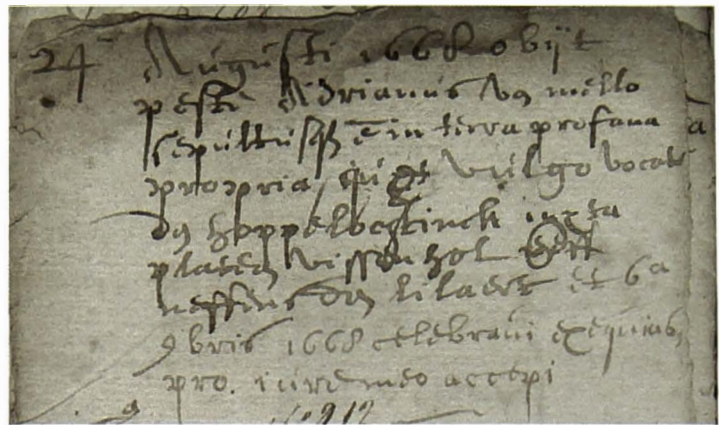
7. Adrianus (Adriaen), gedoopt in Schendelbeke op 23 maart 1637. Zijn meter is tante Elisabeth Van Mello. Hij sterft er ongetrouwd op 31-jarige leeftijd ten gevolge van de pest op 24 augustus 1668. Gedu-

48. RAG, OGA Ger, register 94, f° 218 r°; RAK, microfilm BLGM 2B 1006.

49. RAG, OGA Ger, register 94, f° 217 v°; RAK, microfilm BLGM 2B 1006.

Overlijdensakte Joanna van Mello Op 27 oktober 1668 is gestorven door de pest Joanna Van Mello, echtgenote van (Jan) Spanoghe, nadat vier of vijf kinderen eerder door dezelfde ziekte gestorven waren. Haar lijkdienst is gehouden op 22 januari 1669.

Overlijdensakte Adrianus Van Mello

Op 24 augustus 1668 is gestorven door de pest Adrianus Van Mello. Hij is begraven in eigen ongewijde aarde, die ook alom 'den hopelochting' wordt genoemd, nabij de straat het 'Vissenhol', ... neffens den Lilaert, en op 6 november 1668 hield ik de lijkdienst. Voor mijn recht ontving ik.

rende een ganse tijd ligt hij ziek in de schuur van herbergier Michiel Neckebroek. Hij wordt voorlopig begraven in zijn hopelochting, nabij de straat het 'Vissenhol', tegen de Lilaert. Zijn lijkdienst gebeurt meer dan twee maanden later.

8. Carolus (Chaerel), gedoopt in Schendelbeke op 3 april 1639 en er gestorven op 31-jarige leeftijd op 6 september 1670. Hij trouwt in Schendelbeke op 29 juni 1666 (ondertrouw op 1 juni) met Francisca VIDTS, dochter van Jan en van zijn schoonzuster Adriana Droesbeke. Francisca is geboren in Schendelbeke op 8 mei 1642 en er gestorven op 31 augustus 1666, twee dagen na de geboorte van haar eerste kindje Francisca. Peter en meter van het kindje zijn grootvader Pieter Van Mello en tante Adriana Droesbeke. Het meisje sterft twee weken later op 11 september. Chaerel Van Mello hertrouwt in Schendelbeke op 4 mei 1669 met Maria (Marieken) NERINCX, dochter van Vincent en van Joanna De Stroopere. Zij is gedoopt in Schendelbeke op 16 augustus 1648 en er gestorven op 21 januari 1681. Chaerel en Marieken hebben één kind: Joanna (Jenneken), gedoopt

in Schendelbeke op 2 oktober 1670. Peter en meter zijn nu nonkel Pieter Van Mello en grootmoeder Joanna De Stroopere.

9. Adriana, gedoopt in Schendelbeke op 16 februari 1644. Haar peter is nonkel Gislenus (Guillijn) Van Mello. Ze sterft in Galmaarden op 13 februari 1694. Ze trouwt in Schendelbeke op 28 april 1667 met Petrus SPITAELS, zoon van Gasparus en van Adriana Vandersteene. Hij is gedoopt in Galmaarden op 17 augustus 1631 en er gestorven op 16 mei 1685. Kinderen gedoopt in Galmaarden: N(aamloos) (° 1668, peter nonkel Pieter Van Mello), Guilielmus (° 2 februari 1669, peter nonkel Ghislain Van Mello), Joannes (° 5 november 1671), Petrus (° 23 oktober 1674) en Joanna Maria (° 5 mei 1680, meter tante Maria Van Mello).

10. Maria (Marieken), gedoopt in Schendelbeke op 22 oktober 1650. Haar peter is nonkel Guillijn Van Mello. Ze trouwt in Geraardsbergen op 1 maart 1673 met Joannes (Jan) ROMAN, hotelier in *Het Cleyn Brussel*. Hij is al weduwnaar van Josanneken Wauters, van Cathelijne De Ruytere en van An-

neken De Dobbeleire. Het echtpaar Roman-Van Mello heeft zes kinderen: Gislenus (° 19 november 1673, peter is nonkel Ghislain Van Mello), Suzanne (° 6 februari 1675, peter is nonkel Pieter Van Mello), Joanne Marie (° 1 augustus 1678), Pieter (° 6 februari 1681), Maria Anna (° 19 februari 1685) en Barbarine (° 29 september 1687). Jan Roman sterft in Geraardsbergen op 30 oktober 1690. Marieken Van Mello hertrouwt in Geraardsbergen op 14 februari 1692 met Lieven DE WOLF. Het gezin De Wolf-Van Mello bestaat volgens de graantelling, die in 1693 wordt uitgevoerd, uit tien personen. Om de veertien dagen hebben ze nood aan acht mokens graan⁵⁰. In 1714 verkoopt Marieken Van Mello, geassisteerd door Gislain Van Mello, haar neef en voogd van de wezen, aan Jan De Savoye een erfken in de Denderstraat op de hoek van het Zakstraatje naast haar woning voor 2 pond grote Vlaams, met de verplichting om er tegen haar herberg *Het Cleyn Brussel* een gemetst huis te bouwen⁵¹.

Wordt vervolgd.

FREDDY DE CHOU
 freddy.de.chou@skynet.be

50. RAG, OGA Ger, register R156, f° 61r°.

51. RAG, OGA Ger, register 1485, f° 281, akte van 21 augustus 1714. In 1752 verkoopt haar dochter Barbarine Roman, weduwe van Matheus Meinson, *Het Cleyn Brussel* aan haar dochter Angeline, getrouwd met Pieter Van Hoorde. Barbarine mag de herberg blijven uitbaten tot haar dood (idem, register 1501, f° 42v).